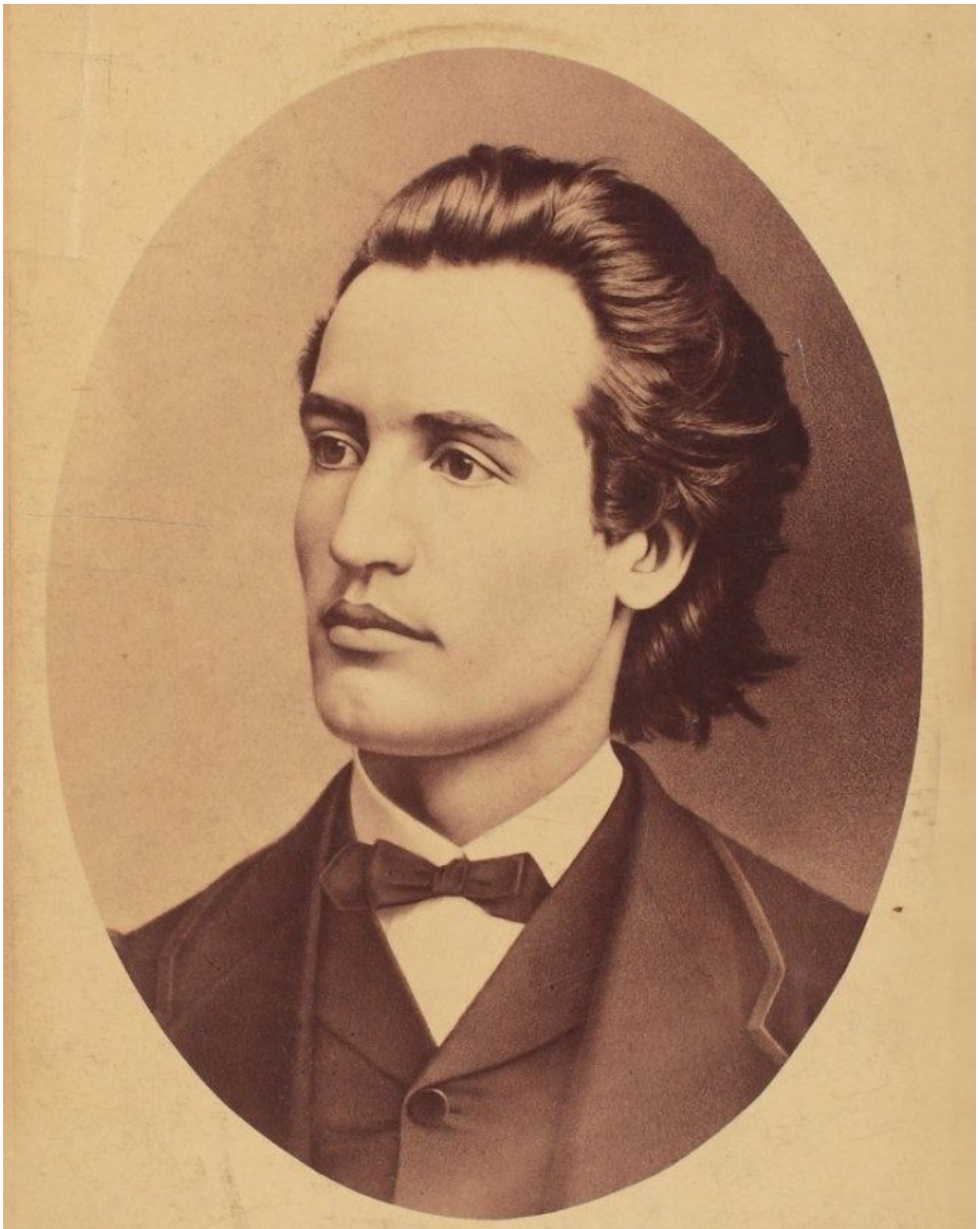
[„ÎN ŞEDINŢA SENATULUI DE LA 16 MARTIE”] – de Mihai Eminescu [21 martie 1882]

M. Eminescu de [illegible] ani

Bernhard Brandt

JASSY.

În şedinţa Senatului de la 16 martie d. ministru de finanţe a adus în discuţiune un proiect care-l autorizează a împrumuta de la Casa de Depuneri un maximum de 2000000 Iei noi pentru a cumpăra porumb şi a veni în ajutorul sătenilor din judeţele unde recolta a fost rea în an agricol 1881.

Aprobăm fără îndoială proiectul, căci aceasta este la urma urmelor esenţa statului: a pune puterea şi sucursul colectivităţii naţionale în serviciul cetăţeanului sau a grupului de cetăţeni, pe cari intemperia, nedreptatea altuia ori alte împrejurări sunt pe cale de a-i nimici.

În privirea aceasta nu încape discuţie şi în contra proiectului de lege îndeosebi nu e nimic de zis. Senatul l-a admis chiar cu unanimitate.

Dar s-a relevat în Senat atât din partea d-nului Teodor Rosetti cât şi din partea d-nului F. Grădişteanu că asemenea proiecte de legi, desigur folositoare pentru moment, sunt numai nişte paliative timporare în contra unor cauze prea generale, prea periodice pentru ca să ajute tocmai mult populaţiunilor noastre din sate.

Ţara noastră, cu pământul ei în mare parte aluvial şi sub o climă nestatornică, e în adevăr de-o rodire fenomenală – însă, ca toate ţările roditoare, ea e supusă unei iregularităţi constante a producţiunii. Hanovera; nisipelniţa sfântului imperiu germanic, Prusia; Polonia au o rodire mare ori de mijloc, însă regulată. Şi ploile torenţiale ori putrede sunt rare şi seceta asemenea. În genere se poate calcula de mai nainte producţiunea şi rizicul semănătorului e mic; Dumnezeu nu-i dă poate mult, însă în orice caz [î]i dă deajuns, [î]i dă cam atât sau ceva peste atât cât prevăzuse el însuşi c-o să culeagă.

Din cauza iregularităţii producţiunii la noi, poporul nostru din vremile vechi încă şi-au ales de hrană nişte plante, a căror rodire e relativ mai sigură decât a grâului; în vechime

meiul, în timpul din urmă porumbul. Până azi încă păstrăm indicaţia mierticului de mei ce se împărţea la crucea de voinici în vremea lui Mircea, căci patru voinici de rând formau o cruce, de unde până azi a rămas vorba populară „un voinic cât patru ori o cruce de voinic” Hrana originară cată să fi fost grâul, dar a fost suplantat tocmai prin natura climatică a ţării, tocmai prin iregularitatea producţiunii.

Astfel ingeniul poporului s-a luptat în contra climei cu două plante; mai târziu s-a luptat cu pătulele de rezervă cari, la 1864, au fost desfiinţate.

Recoltele rele de porumb sau se repetă peste toată ţara din patru în patru ani, sau sunt locale şi apasă mai cu seamă unele judeţe. Lipsiţi printr-o rea recoltă de hrană zilnică a lor şi a familiei, ţăranii sunt siliţi să se împrumute fie cu bucate, fie cu bani, fie că n-au avut rod, fie pentru că nu le-au ajuns cum zic ei „din porumb în porumb „ adică de la recolta trecută până la cea viitoare şi, în acest chip, încap adesea în mari nevoi.

Se ştie că românul nu cerşeşte, nici a cerşit vrodată. Chiar „breasla cerşetorilor” cunoscută în secolii trecuţi era compusă din ţigani şi din alţi venetici. Prea cu greu se atingea asemenea de lucrul altuia, esceptând — fie spus în parantez — slăbiciunea lui pentru cai; şi chiar dacă în timp de rele recolte furturile sunt mai dese, în orice caz n-au a face cu mulţimea crimelor ce se ‘ntâmplă la crize analoge în alte ţări. Silit deci să se împrumute în condiţii uneori foarte oneroase, cari atârnă de natura, adesea de provenienţa creditorului, începe în datorii, cari la rândul lor, întreţesându-se cu nevoi nouă, nasc alte datorii, până ce nu-şi mai vede capul de ele şi se lahămăţeşte, se dezgustă de lucru şi de viaţă, uneori îşi ia lumea-n cap, lăsându-şi Ogorul pârloagă, via paragină şi casa pustie. Nu toţi sunt aşa — dar poate a patra parte a populaţiunii din orice sat cată a fi apărată de-un guvern prevăzător în contra propriei sale neprevederi şi a incuriei economice. Gustul de-a strânge bani

albi pentru zile negre asemenea nu se află la toţi ţăranii; incuria, trăirea de pe-o zi pe alta e, din nenorocire, încă un semn caracteristic pentru o seamă de oameni de la ţară. Zicem din nenorocire pentru că urmările sunt adeseori foarte rele. În sine această incurie corespunde c-o calitate a românului, cu caracterul lui senin şi vesel. Dar această calitate, care e pe de altă parte întunecată de propria ei umbră, de neprevederea economică, nu trebuie să devie o piedică constantă pentru dezvoltarea lui, un mijloc de a-l esploata, de a-l face să se înomolească în datorii. Fără a-i dărui ceva şi fără a-i impune prea mari sacrificii, să nu fie oare cu putinţă de-a găsi un mijloc care să-l prezerve în contra propriei lui neprevederi? În adevăr administraţia veche găsise acest mijloc, ea mai cu binele, mai cu zorul, îndemna pe locuitor, când avea recolta bună, să puie ceva la o parte pentru zilele rele. Astfel ţăranul nu era în poziţia de-a face datorii, ci trăia dintr-o economie, făcută cam cu de-a sila, însă anii grei şi zilele negre treceau fără ca să-i micşoreze sau să-i nimicească chiar poziţiunea lui economică. Dar se va ‘ndatora către stat, dar către proprietar sau arendaş, dar către consăteni uzurari poate, lucrul rămâne acelaşi: se ‘ndatorează şi trebuie neapărat să plătească, ceea ce şi face, adeseori însă în condiţii foarte oneroase.

Va să zică atât introducerea meiului şi a porumbului ca alimente, cât şi magazinele de rezervă au fost mijloace întrebuinţate în contra iregularităţii producţiunii ţării, o iregularitate constantă, periodică ca însăşi natura brazdei şi a climei. Ele au fost asemenea mijloace îndreptate în contra unui rău psicologic, incuria răsărită din aceleaşi cauze climatice. În adevăr o climă care-şi râde de prevederea omului, care promite zâmbind un an bun şi te surprinde c-o recoltă rea, care azi te îmbogăţeşte, mâine te aduce în sapă de lemn, e un mare inamic al prevederii şi al muncii liniştite şi sigure; ea imprimă producţiunii şi câştigului caracterul de incurie şi de uşurinţă pe care-l dă jocul de hazard.

E vorba dar de-a se afla în contra unui rău permanent un remediu permanent, căci subvenirile din partea statului, din buget, ni se par un paliativ de prea mică şi prea locală însemnătate. D. V. Boerescu a propus a se combate seceta prin irigaţiuni. Oricât de amici ai irigaţiunilor am fi, ele sunt rezultatul unei temeinice dezvoltări raţionale ale agriculturii şi nu pot veni decât gradat, cu timpul, şi mai ales ridicându-se cu mult nivelul cunoştinţelor tehnice ale populaţiunilor noastre. Deocamdată suntem avizaţi la cultura tradiţională, deci şi la unele neajunsuri ale ei.

La întâmpinarea d-lui ministru de finanţe că legile s-ar opune la o muncă silită, ca facerea pătulelor de rezervă etc., avem onoare a răspunde acestui improvizat om de stat că nu oamenii se chinuiesc în favorul legilor ci legile se fac pentru oameni, pentru bunul lor trai şi pentru siguranţa lor.

Atâta măcar ar trebui să ştie un creştin care pretinde a da consilii regelui său şi ţării sale.

Ar rămânea în adevăr a se alege între două mijloace: casele de economie şi pătulele de rezervă. Noi credem în superioritatea absolută a celui din urmă mijloc, care nici măcar nu esclude pe cel dentăi, căci se pot şi unele şi altele.

Cu banii din casa de economii nu se pot cumpăra producte decât pe preţul curent – urcat în vreme de lipsă. Pe când din pătule ţăranul îşi ia porumbul cu preţul cel mai mic posibil, cu acela care l-a avut porumbul în anul de bielşug, în care-a fost pus în pătul. Obiecţiunea că s-ar fi comis abuzuri în trecut cu, pătulele nu e de nici o valoare. Abuzuri s-au făcut totdauna în toate celea şi în toate ţările. dacă abuzurile de cari e susceptibilă o reformă ar împiedeca realizarea ei nici o îmbunătăţire nu s-ar mai face pe faţa pământului.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIŢIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIŢIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro